

Rolnummers 432-433
Arrest nr. 45/93 van 10 juni 1993

A R R E S T

In zake : de prejudiciële vraag gesteld door de correctionele rechtbank te Hasselt, 17e kamer, bij twee vonnissen van 29 juni 1992 in zake het Openbaar Ministerie tegen Jean Chaillier en de n.v. European Seat.

Het Arbitragehof,

samengesteld uit de voorzitters F. Debaedts en M. Melchior, en de rechters L. De Grève, L.P. Suetens, P. Martens, L. François en J. Delruelle, bijgestaan door de griffier L. Potoms, onder voorzitterschap van voorzitter F. Debaedts,

wijst na beraad het volgende arrest :

*

* *

I. Onderwerp

De correctionele rechtbank te Hasselt, 17e kamer, heeft bij twee vonnissen van 29 juni 1992 aan het Hof volgende prejudiciële vraag gesteld :

« Schenden de artikelen 11, 13, 14 van de Arbeidswet van 16 maart 1971 de artikelen 6 en 6bis van de Grondwet ? »

II. De feiten en de rechtspleging in het bodemgeshil

1. J. Chaillier, bestuurder van de n.v. European Seat, wordt vervolgd wegens het doen werken van vier personen (zaak nr. 432), respectievelijk zes personen (zaak nr. 433) met overtreding van de wet van 16 maart 1971.

2. Bij twee vonnissen van 29 juni 1992, heeft de correctionele rechtbank te Hasselt aan het Hof de voormelde vraag gesteld.

III. De rechtspleging voor het Hof

De prejudiciële vragen zijn bij het Hof aanhangig gemaakt door de overzending van een expeditie van de voormelde verwijzingsbeslissingen, die op 26 augustus 1992 op de griffie zijn ontvangen.

Bij beschikking van dezelfde datum heeft de voorzitter in functie de rechters van de respectieve zetels aangewezen conform de artikelen 58 en 59 van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Arbitragehof.

De rechters-verslaggevers hebben geoordeeld dat er geen reden was tot toepassing van de artikelen 71 en volgende van de voormelde bijzondere wet.

Bij beschikking van 15 september 1992 heeft het Hof beide zaken samengevoegd.

Van de verwijzingsbeslissingen is kennisgegeven conform artikel 77 van de organieke wet bij ter post aangetekende brieven van 17 september 1992.

Het bij artikel 74 van de voormelde wet voorgeschreven bericht is bekendgemaakt in het *Belgisch Staatsblad* van 23 september 1992.

J. Chaillier, rue de Compiègne 17, Attichy (Frankrijk) en de n.v. European Seat, chaussée de Bruxelles 38, Waterloo, hebben bij ter post aangetekende brief van 21 oktober 1992 een memorie ingediend.

De Ministerraad heeft bij ter post aangetekende brief van 30 oktober 1992 een memorie ingediend.

Bij beschikkingen van 7 januari 1993 en 21 april 1993 werd de zetel aangevuld met respectievelijk rechter J. Delruelle en rechter L. François, telkens naar aanleiding van de verkiezing tot voorzitter van een rechter die reeds lid was van de zetel.

Bij beschikking van 7 januari 1993 heeft het Hof de termijn waarbinnen het arrest moet worden gewezen, tot 26 augustus 1993 verlengd.

Van voormelde memories is kennisgegeven conform artikel 89 van de organieke wet bij ter post aangetekende brieven van 3 februari 1993.

J. Chaillier en de n.v. European Seat hebben bij ter post aangetekende brief van 13 januari 1993 een memorie van antwoord ingediend.

Bij beschikking van 21 april 1993 heeft het Hof de zaak in gereedheid verklaard en de terechtzitting op 25 mei 1993 vastgesteld.

Van die beschikking is aan de partijen, evenals aan hun advocaten, kennisgegeven bij ter post aangetekende brieven van 21 april 1993.

Op de terechtzitting van 25 mei 1993 :

- is verschenen : Mr. P. Peeters, advocaat bij de balie te Brussel, voor de Ministerraad, Wetstraat 16, 1000 Brussel;
- hebben de rechters-verslaggevers L.P. Suetens en P. Martens verslag uitgebracht;
- is voornoemde advocaat gehoord;
- is de zaak in beraad genomen.

De rechtspleging is gevoerd conform de artikelen 62 en volgende van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Arbitragehof, die betrekking hebben op het gebruik van de talen voor het Hof.

IV. *In rechte*

- A -

A.1.1. In hun memorie herinneren de voor de verwijzende rechter vervolgde partijen eraan wat het doel was van de wetten van 17 juli 1905, van 6 juli 1964 en van 16 maart 1971 : de werknemers de wekelijkse rust te verzekeren die aan een fysiologische en psychologische behoefte beantwoordt. Zij citeren de gevallen waarin de Koning het verbod waarin artikel 11 van de wet van 17 maart 1971 voorziet heeft ter zijde gesteld en wijzen op de afwijking die de tentoonstellingssalons, beurzen, industriële exposities genieten.

A.1.2. Zij analyseren vervolgens de wet van 22 juni 1960 op de wekelijkse rustdag in nering en ambacht, die de Koning machtigt per week een rustdag voor te schrijven naar keuze van de handelaar of neringdoende.

Zij beschrijven vervolgens de situatie die bestaat in de sector van de meubelhandel, zoals weergegeven in een advies nr. 924 dat op 19 september 1989 door de Nationale Arbeidsraad werd uitgebracht. Zij stellen vast dat :

- volgens de vertegenwoordigers van de werkgevers het noodzakelijk is de tewerkstelling van werknemers op zondag toe te laten om hen in staat te stellen ondermeer te concurreren met de handelszaken die open zijn in de naburige landen; zij voegen eraan toe dat een uniforme oplossing een einde zou maken aan de discriminaties die veroorzaakt worden doordat de modaliteiten van tewerkstelling van de werknemers op zondag verschillen volgens het paritair comité waaronder de onderneming ressorteert en naargelang zij al dan niet gezinsleden van de werkgever tewerkstelt;

- de vertegenwoordigers van de middenstand zich onthouden ten aanzien van de voorstellen die door de werkgevers zouden worden gedaan want een tewerkstelling op zondag in de meubelsector zou een gevaarlijk precedent vormen dat zich tot andere sectoren zou kunnen uitbreiden;

- de vertegenwoordigers van de werknemers, hoewel zij constateren dat het wettelijke verbod vaak wordt miskend, de stelling aanhangen van de werkgevers maar zich evenwel tegen hun voorstellen verzetten aangezien de onthouding van de middenstand het niet mogelijk maakt een unaniem akkoord tot stand te brengen.

Zij menen dat de houding van de middenstand te verklaren is uit hun zorg de kleine handelaars te beschermen die, van hun kant, op zondag mogen openen en die niet door de grote kleinhandelondernemingen wensen te worden beconcurrerd. Zij onderstrepen dat de rust of het werk op zondag bekeken worden vanuit het oogpunt van de economische concurrentie of vanuit het oogpunt van de bescherming van de werknemer maar dat geen van de organisaties vertegenwoordigd in de Nationale Arbeidsraad melding maakt van de zondagsrust als sociale waarde die het geheel van de burgers aanbelangt.

Zij wijzen erop dat het omzetcijfer van de verkopen op zondag hoog is. Het bereikt een derde van het totale omzetcijfer.

A.1.3. Volgens de beklagden voor de verwijzende rechter roepen de bepalingen die zij kritiseren vier discriminaties in het leven.

A.1.3.1. Zij klagen een eerste discriminatie aan tussen de zelfstandigen en de werknemers, van wie alleen de eerstgenoemden de keuze hebben van hun rustdag. Die discriminatie heeft een weerslag op de ondernemingen omdat immers, indien zij werknemers tewerkstellen, zij op zondag moeten sluiten terwijl de kleine ondernemingen die er geen tewerkstellen open zijn. Zij menen dat het onderscheid niet verantwoord is terwijl de twee wetgevingen een gemeenschappelijk doel hebben. Gesteld zelfs dat het onderscheid verantwoord is vanuit de bekommernis de werknemers te beschermen, toch is het onevenredig hetzelfde verbod op te leggen aan alle werknemers, zelfs aan die welke op zondag wensen te werken, ondermeer vanwege de geldelijke voordelen die aan die prestaties gehecht zijn.

A.1.3.2. Zij klagen een tweede discriminatie aan tussen de aan de wet van 16 maart 1971 onderworpen arbeiders en de andere. Artikel 3 van de wet sluit uit de werkingssfeer ervan een serie personen uit, onder wie die welke tewerkgesteld zijn in een gezinsbedrijf of in een foorondememing, evenals het varende personeel van transportondernemingen. Nu is het echter zo dat de meubelhandel karakteristieken vertoont die zouden verantwoord zijn dat hij dezelfde vrijstelling geniet.

A.1.3.3. Zij menen dat een derde discriminatie bestaat tussen de ondernemingen die een afwijking genieten en de andere ondernemingen.

Aangezien de wetgever in 1971 de lijst van de toegestane uitzonderingen heeft geschrapt verleent artikel 13 van de wet de Koning een discretionaire afwijkingsbevoegdheid waarvan Hij ondermeer gebruik heeft gemaakt ten gunste van de levensmiddelenbedrijven die minder dan vijf werknemers tewerkstellen. Zij erkennen weliswaar dat het Hof niet bevoegd is ten aanzien van de handelingen van de uitvoerende macht maar oordelen dat bij gebrek aan enige aanwijzing van de criteria volgens welke de bevoegdheid tot afwijken zou moeten worden uitgeoefend, een dergelijke bevoegdheid niet beschouwd kan worden als conform de artikelen 6 en 6bis van de Grondwet.

A.1.3.4. Zij klagen tenslotte een vierde discriminatie aan : tussen de kleinhandelszaken bedoeld in artikel 14, § 2, van de wet van 16 maart 1971 en de andere kleinhandelszaken. Zij achten het discriminerend van het verbod de kapsalons en de kleinhandelszaken uit te sluiten die gelegen zijn in de badplaatsen en/of luchtkuuroorden en in de toeristische centra door zich op een economische noodzaak te beroepen, terwijl identieke redenen zouden verantwoord zijn dat dezelfde vrijstelling aan de meubelzaken zou worden toegekend. Zij voegen eraan toe dat de

vrijstelling niet beperkt is tot de activiteiten die verband houden met het toerisme : een meubelwinkel kan werknemers op zondag tewerkstellen indien hij in een toeristische zone gesitueerd is wat ditmaal een ongelijke behandeling in het leven roept tussen meubelzaken volgens de plaats van vestiging.

A.2.1. In zijn memorie herinnert de Ministerraad eerst aan de historiek van de litigieuze bepalingen en onderstreept de dubbele doelstelling van de wet van 16 maart 1971, zoals omschreven in de memorie van toelichting : « enerzijds, door de vaststelling van nieuwe regels aangepast aan het sociale leven een betere bescherming verzekeren van de jonge werknemers en, anderzijds, een coördinatie realiseren van bepaalde arbeidswetten ».

A.2.2. Artikel 11 kondigt in het algemeen het verbod af op de tewerkstelling op zondag en artikel 13 geeft aan de Koning de bevoegdheid om van die regel af te wijken in de bedrijven of voor het uitvoeren van werken aangewezen door de Koning.

De Ministerraad doet opmerken dat artikel 13 in zich geen discriminatie bevat en dat het Hof geen bevoegdheid heeft om die te censureren die door een verordenende bepaling zouden worden veroorzaakt. Hij voegt eraan toe dat het Hof evenmin bevoegd is om de naleving te toetsen van de grondwettelijke regels voor de verdeling van de bevoegdheid tussen de nationale wetgever en de nationale uitvoerende macht. Hij herinnert eraan dat de wetgever niet kan worden geacht de Koning te hebben gemachtigd tot het afwijken van de artikelen 6 en 6bis van de Grondwet, dat de ogenschijnlijk ruime bewoordingen van de aan de Koning gegeven machtiging in de parlementaire voorbereiding verantwoord worden door de onmogelijkheid rekening te houden met de bijzondere omstandigheden, dat de besluiten die zijn genomen trouwens op redelijke criteria berusten en ten slotte dat artikel 47 van de wet de Koning verplicht tot het inwinnen van het advies van de paritaire organen alvorens artikel 13 toe te passen.

A.2.3. De Ministerraad meent dat de machtiging om op zondag van 8 uur tot de middag te openen, die aan de kleinhandelzaken is gegeven bij artikel 14, § 1, verantwoord is omdat zij ertoe strekt de dringende en continue behoeften van het publiek te bevredigen. Hij voegt eraan toe dat de bij de tweede paragraaf van hetzelfde artikel aan sommige winkels en kapsalons verleende machtiging verantwoord is aangezien de opening op zondag ervan noodzakelijk is voor de ontwikkeling van de recreatie en het toerisme, hetgeen een doel is van algemeen belang.

A.3.1. In hun memorie van antwoord herinneren de beklagden voor de verwijzende rechter eraan dat bij de wetten van 22 juni 1960 en 16 maart 1971 de wetgever hetzelfde algemene doel nastreeft : het welzijn en de gezondheid bevorderen van diegenen die werken, en dat in dat verband de situatie van de werknemers en de zelfstandigen vergelijkbaar is. Gesteld zelfs dat het door de wet van 16 maart 1971 nagestreefde doel erin bestaat tegen de misbruiken van de contractvrijheid te strijden, wordt die vrijheid boven wat noodzakelijk is beperkt. Het streefdoel kon worden bereikt door minder radicale maatregelen zoals een bijzondere verificatie van de instemming van de werknemer of « kwantitatieve beperkingen per werknemer en maatregelen betreffende het stelsel van het zondagswerk ».

A.3.2. Wat artikel 13 betreft antwoorden zij dat die bepaling op zich niet door een schending van het gelijkheidsbeginsel is aangetast doch slechts indien zij aldus wordt geïnterpreteerd dat zij de Koning verplicht tot het naleven van welbepaalde criteria bij het gebruik van zijn beoordelingsbevoegdheid. De thans geldende afwijkingen maken het niet mogelijk te zeggen dat de aan de Koning gegeven bevoegdheid een afwijkingsbevoegdheid is, afgemeten naar het begrip sociale of economische noodzaak van het zondagswerk.

A.3.3. De voor de verwijzende rechter vervolgde partijen houden staande dat de bedoeling het toerisme te bevorderen geen reële bijzonderheid vertoont ten opzichte van de beoogde economische activiteit in het algemeen te bevorderen en dat de aan de sector van het toerisme toegestane afwijking noch meer, noch minder verantwoord is dan die welke aan andere ondernemingen zou kunnen worden toegekend waarin de zondag feitelijk een dag van grote activiteit is.

A.4. In zijn memorie van antwoord verwijst de Ministerraad naar het arrest nr. 70/92 van 12 november 1992, waarbij het Hof, in antwoord op een gelijklopende prejudiciële vraag, heeft verklaard dat de artikelen 11, 13 en 14 van de wet van 16 maart 1971 de artikelen 6 en 6bis van de Grondwet niet schenden.

- B -

Ten aanzien van de eerste aangevoerde discriminatie : tussen zelfstandigen en werknemers

B.1.1. De artikelen 11 en 13 van de wet van 16 maart 1971 bepalen :

Artikel 11 :

« Het is verboden werknemers 's zondags tewerk te stellen ».

Artikel 13 :

« De werknemers mogen 's zondags tewerkgesteld worden in de bedrijven of voor het uitvoeren van werken aangewezen door de Koning ».

B.1.2. De wet van 22 juni 1960 tot invoering van een wekelijkse rustdag in nering en ambacht bepaalt wat volgt :

Artikel 1, § 1 :

« Op aanvraag van een of meerdere beroepsverbanden en op gunstig advies van de Hoge Raad voor de Middenstand kan de Koning, wanneer het algemeen nut en de economische noodwendigheden het toelaten, een wekelijkse rustdag verplicht stellen in de tak van handel of ambacht welke dit of deze verbonden aanbelangt ».

Artikel 2 :

« Ingeval een wekelijkse rustdag verplicht is gesteld, kiest iedere handelaar of ambachtsman zijn rustdag.

Indien hij deze keuze niet doet, valt zijn wekelijkse rustdag op zondag ».

B.1.3. De wet van 16 maart 1971 en de wet van 22 juni 1960 streven een gemeenschappelijk doel na dat zij langs tegengestelde wegen bereiken : zij strekken er beide toe de gezondheid te beschermen van diegenen die werken, maar de eerstgenoemde wet stelt een wekelijkse rustdag verplicht behoudens afwijking toegestaan door de Koning, terwijl de tweede wet slechts een rustdag verplicht stelt wanneer de Koning daartoe heeft besloten. Zij verschillen eveneens wat de rustdag betreft : de zelfstandigen kunnen die kiezen terwijl de werknemers 's zondags moeten rusten. Slechts het tweede verschil in behandeling wordt door de beklaagden bekritiseerd.

B.1.4. Het betwiste verschil in behandeling is gestoeld op een objectief criterium : de zelfstandigen kiezen vrij hun rustdag zonder andere verplichting dan die welke zij beslissen zich op te leggen om met hun concurrenten te strijden; de werknemers zijn, ten opzichte van hun werkgever, in een verhouding van ondergeschiktheid die het hun niet toestaat vrij te kiezen. Beiden bevinden zich bijgevolg in een objectief onderscheiden situatie.

B.1.5. Door de zondag te kiezen heeft de wetgever rekening gehouden met godsdienstige en familiale tradities en met culturele en sportieve praktijken. Hij heeft redelijkerwijze verondersteld dat de werknemers de zondag zouden aanwijzen indien hun keuze volledig vrij was.

B.1.6. Ten slotte blijkt niet dat de maatregel onevenredig is met het nagestreefde doel. Men ziet niet in op welke manier de wetgever, zonder het doel te miskennen dat hij zich zelf gesteld heeft, zoals de beklaagden voor de verwijzende rechter suggereren, « een controle op de goedkeuring van de werknemer » had kunnen organiseren aangezien immers diens rechtssituatie het hem niet mogelijk maakt aan zijn persoonlijke keuzes de voorkeur te geven boven die van zijn werkgever. Wat de « kwantitatieve beperkingen per werknemer » betreft en de «beperkingen betreffende het stelsel van het zondagswerk », die eveneens door dezelfde partijen worden aangevoerd, zij zouden alle, ongeacht de modaliteiten ervan, ertoe leiden dat sommige werknemers verplicht worden van de zondagsrust af te zien.

B.1.7. De onevenredige gevolgen die, in sommige sectoren, een ongenueanceerde toepassing van de wet zou kunnen hebben, kunnen worden gecorrigeerd door de afwijkingen die zij toestaat :

voorgelicht, met toepassing van artikel 47, door de adviezen die Hem het bevoegde paritair comité of de Nationale Arbeidsraad geeft, kan de Koning, krachtens artikel 13, de ondernemingen en de werkzaamheden aanwijzen die aan het verbod ontsnappen waarin artikel 11 voorziet.

Ten aanzien van de tweede aangevoerde discriminatie : tussen de werknemers onderworpen aan de wet van 16 maart 1971 en die welke van haar werkingssfeer zijn uitgesloten

B.2.1. De beklaagden voor de verwijzende rechter stellen dat de redenen die sommige van de uitzonderingen hebben verantwoordt waarin artikel 3 van de wet voorziet, zouden verantwoorden dat een identieke vrijstelling aan de meubelzaken wordt verleend.

Zij verwijten dus de wetgever hen te onderwerpen aan het algemene stelsel van het verbod waarin artikel 11 van de wet voorziet zonder ze een vrijstelling te laten genieten vergelijkbaar met die welke artikel 3 van de wet aan sommige werkgevers toekent. Een dergelijke grief betreft de grondwettigheid van artikel 11 van de wet. Het past dus die grief te onderzoeken.

B.2.2. De grondwettelijke regels van de gelijkheid en van de niet-discriminatie sluiten niet uit dat een verschil in behandeling tussen bepaalde categorieën van personen zou worden ingesteld, voor zover voor het criterium van onderscheid een objectieve en redelijke verantwoording bestaat. Diezelfde regels verzetten er zich overigens tegen dat categorieën van personen die zich ten aanzien van de ter beoordeling staande maatregel in een volledig verschillende situatie bevinden, op identieke wijze worden behandeld, zonder dat daarvoor een objectieve en redelijke verantwoording bestaat.

Het bestaan van een dergelijke verantwoording moet worden beoordeeld, rekening houdend met het doel en de gevolgen van de ter beoordeling staande maatregel en met de aard van de terzake geldende beginselen; het gelijkheidsbeginsel is geschonden wanneer vaststaat dat geen redelijk verband van evenredigheid bestaat tussen de aangewende middelen en het beoogde doel.

B.2.3. Artikel 3 van de wet somt de personen op die niet onder de toepassing vallen van de verplichting van de zondagsrust. Onder de uitzonderingen waarin het artikel voorziet, bekritisieren de beklaagden die welke de personen betreffen die werkzaam zijn in een familieonderneming (§ 1, 3°),

de personen die tewerkgesteld zijn in een foeronderneming (§ 1, 4°), het varend personeel van de visserijbedrijven en het varend personeel « tewerkgesteld aan werken van vervoer » in de lucht (§ 1, 5°) of te water (§ 2, 1°).

B.2.4. De eerste aangehaalde vrijstelling betreft de familieondernemingen, d.w.z. handelszaken waarin de arbeidsverhouding niet gebaseerd is op de verhouding van ondergeschiktheid eigen aan de arbeidsovereenkomst. De tweede vrijstelling betreft de foerondernemingen, dat wil zeggen handelsactiviteiten waarvan de aard zelf is dat zij vooral 's zondags en op feestdagen worden uitgeoefend. De derde vrijstelling beoogt de visserij, het vervoer in de lucht en te water - met uitzondering van de binnenscheepvaart -, d.w.z. activiteiten die, om redenen van technische of sociale aard, 's zondags niet kunnen worden onderbroken. Voor elk van die vrijstellingen bestaan objectieve verschillen die ze redelijk verantwoorden.

Ten aanzien van de derde aangevoerde discriminatie : tussen de ondernemingen die een afwijking genieten en de andere ondernemingen

B.3.1. Artikel 13 van de wet van 16 maart 1971 luidt als volgt :

« De werknemers mogen 's zondags tewerkgesteld worden in de bedrijven of voor het uitvoeren van werken aangewezen door de Koning ».

B.3.2. Uit het feit dat de wetgever de Koning een ruime discretionaire bevoegdheid heeft toegekend om afwijkingen te verlenen van het principiële verbod van zondagswerk, kan niet worden afgeleid dat hij Hem zou hebben gemachtigd de principes te schenden van gelijkheid en niet-discriminatie. Wanneer de wetgever in de wettekst niet de criteria heeft aangegeven volgens welke de Koning zijn discretionaire bevoegdheid moet gebruiken, komt het aan de uitvoerende macht toe uit het principe van de wet en de algemene opzet ervan de gevolgen af te leiden die, naar de geest die aan het concipiren ervan ten grondslag heeft gelegen en de doelstellingen die zij nastreeft, daaruit voortvloeien. Indien de Koning zijn bevoegdheden overschrijdt, is het aan de rechter van de rechterlijke orde en de administratieve rechter dat het toekomt, al naar het geval, de onwettige verordening buiten toepassing te laten of te vernietigen.

B.3.3. De ongelijke behandeling van de Belgische handelszaken en de handelszaken gevestigd in de buurlanden vloeit niet uit de wet zelf maar uit de diversiteit van de nationale wetgevingen voort. Anderzijds zijn de gevolgen van een dergelijke ongelijkheid, die de Belgische wetgever slechts zou kunnen verhelpen door af te zien van de bekritiseerde wetgeving, niet onevenredig ten opzichte van de doelstelling van sociale bescherming die de wet nastreeft.

Ten aanzien de vierde aangevoerde discriminatie : tussen de kleinhandelszaken bedoeld in artikel 14, § 2, van de wet van 16 maart 1971 en de andere kleinhandelszaken

B.4.1. Artikel 14 van de wet van 16 maart 1971 bepaalt :

« § 1. In de andere kleinhandelszaken dan die waarin de zondagsarbeid toegelaten werd in uitvoering van artikel 13, mogen de werknemers 's zondags van 8 uur 's morgens tot 's middags worden tewerkgesteld.

Nochtans kan de Koning in bepaalde gemeenten :

- 1° deze tewerkstelling op zondag verbieden of de duur ervan beperken;
- 2° deze tewerkstelling op zondag gedurende ten hoogste zes weken per jaar toelaten op andere uren of gedurende een groter aantal uren dan bepaald in het eerste lid, wanneer bijzondere omstandigheden dit vorderen.

§ 2. In badplaatsen, luchtkuuroorden en toeristische centra mogen de werknemers 's zondags tewerkgesteld worden in kleinhandelszaken en kapperssalons. De Koning bepaalt :

- 1° wat moet worden verstaan onder badplaatsen, luchtkuuroorden en toeristische centra;
- 2° de voorwaarden waaronder en de grenzen waarbinnen de werknemers 's zondags mogen tewerkgesteld worden ».

Alleen de bepalingen van de tweede paragraaf van dat artikel worden bekritiseerd.

B.4.2. Ter ondersteuning van hun aanspraak op een identieke afwijking als die waarin bij artikel 14, § 2, is voorzien, laten de voor de verwijzende rechtscolleges vervolgde partijen gelden dat omwille van de aard van hun handelszaak en van de gewoonten van hun cliënteel de winkelbedrijven die zij uitbaten slechts rendabel zijn indien zij op zondag geopend zijn.

B.4.3. Het staat aan de wetgever te oordelen of zulke overwegingen het in de wet invoegen van een bijkomende uitzondering zouden verantwoorden. Dezelfde redenen zouden ook kunnen worden aangevoerd om aan de Koning te vragen dat Hij ter uitvoering van artikel 13 van de wet een afwijking zou toestaan.

De bij artikel 14, § 2, bepaalde uitzondering is verantwoord door de zorg om het toerisme en de vrijetijdsbesteding te bevorderen, d.w.z. een doel van algemeen belang te dienen. De argumenten die de beklaagden voor de verwijzende rechtscolleges zouden kunnen aanvoeren om een afwijking te hunnen gunste te vragen, hoe pertinent zij ook mogen zijn, zijn vreemd aan dergelijke doelstelling. Zij tonen niet aan dat door een uitzondering te maken voor handelszaken in badplaatsen, luchtkuuroorden alsmede in toeristische centra, de wetgever een inadequaat criterium zou hebben gebruikt; zij tonen evenmin aan dat het onderscheid dat hij heeft vastgesteld niet pertinent zou zijn of dat de genomen maatregel niet in een evenredige verhouding zou staan tot het nagestreefde doel. De wetgever heeft immers kunnen overwegen dat het willekeurig zou zijn geweest in die zones een onderscheid te maken tussen de handelszaken die met de toeristische activiteit zijn verbonden en die welke dat niet zouden zijn.

Om die redenen,

het Hof

zegt voor recht :

De artikelen 11, 13 en 14 van de arbeidswet van 16 maart 1971 schenden de artikelen 6 en 6*bis* van de Grondwet niet.

Aldus uitgesproken in het Nederlands en het Frans conform artikel 65 van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Arbitragehof, op de openbare terechtzitting van 10 juni 1993.

De griffier,

De voorzitter,

L. Potoms

F. Debaedts